

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szakvéleményei

Szerződésszerű teljesítés tankönyvek esetében

Ügyszám: SZJSZT 40/2002

A bíróság által feltett kérdések:

A Szerzői Jogi Szakértő Testület feladata az, hogy állást foglaljon abban a kérdésben, hogy az iratokhoz csatolt és felperes által leadott legutolsó változatnak megfelelő tanári útmutató a ... és ... tankönyvekhez és hozzátartozó munkafüzetekhez a szerződésszerű teljesítésének felel-e meg, azaz kiadásra alkalmas vagy sem.

A bíróság kéri a Szerzői Jogi Szakértő Testületet, hogy amennyiben álláspontja szerint a mű megjelentetésre alkalmas volt, úgy azt közölje. Amennyiben az jelentős további átdolgozást igényelt, azt részletesen indokolja és amennyiben a szerződésszerű teljesítménynek nem felelt meg, úgy azt is közölje.

Az eljáró tanács válasza:

1. T. R. szerző és az R Kft. kiadó 2000. szeptember 18-án kötött kiadói szerződést a ..., valamint ... című tankönyvre, továbbá az ezekhez kapcsolódó munkafüzetre, hanganyagra és tanári kézikönyvre. A szerződés szerint az itt nem szabályozott kérdésekben a „Ptk. és a szerzői művek felhasználására vonatkozó jogszabályok” az irányadók (7. pont). Mivel ez utóbbi körben a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. sz. törvény (a továbbiakban Szjt.) tartalmaz rendelkezéseket, a bíróság által feltett kérdésben ezt a jogszabályt alkalmazni kell.
2. A szerző és a kiadó teljesítésével kapcsolatban a szerződés úgy rendelkezik, hogy a kiadó köteles a kézirat átvételét írásban elismerni és az átvételtől számított 6 hónapon belül nyilatkozni (2. pont). A szerző pedig kötelezettséget vállal arra, hogy a nyomdai levonatokat átnézi, a hibákat kijavítja és a kijavított levonatok kinyomtatásához a hozzájárulását megadja. Amennyiben a szerző a kötelezettségét elmulasztja, a kiadó maga gondoskodik a levonatok kijavításáról és a kézirat kinyomtatásához való szerzői hozzájárulást megadottnak tekintheti (5. pont). Kézirat-leadási határidőre egyébként a szerződésben nincs utalás.

Az eljáró tanács rendelkezésére álló iratok alapján az állapítható meg, hogy a szerző – bár több részletben – a vonatkozó kéziratokat a kiadónak átadta és e tény a kiadó nem vitatta. A kézirat-szolgáltatások időpontjai viszont naptári napok szerint nem határozhatók meg, elsősorban azért, mert a kiadó a kéziratok átvételének írásbeli elismerését – a szerződés már hivatkozott kikötése ellenére – elmulasztotta, a szerző pedig ehhez nem ragaszkodott. E tekintetben csak a feleknek a 2002. április 29-ei bírósági tárgyaláson elhangzott nyilatkozatai állnak rendelkezésre, amelyek szerint a szerző azt állította, hogy előbb a két tankönyvet és a két munkafüzetet adta le, majd néhány hónappal később a tanári kézikönyveket és a hanganyagokat. Ez lényegében összhangban áll a kiadó képviselőjének azzal az előadásával, hogy a tankönyvek és munkafüzetek átvétele után – ami a 2000. év nyarán történt – a többi kéziratot 2000. év novemberéig megkapták (tárgyalási

jegyzőkönyv 2. és 3. oldal). A szerző ezek szerint a szerződésben vállalt valamennyi kéziratát ez utóbbi időpontig leadta.

A kézirat-leadási időpontok tisztázásának egyébként azért van jelentősége, mert az elfogadásra nyitva álló határidő ettől kezdődik.

A ... és a ... című tankönyvet, valamint az ezekhez kapcsolódó egy-egy munkafüzetet a kiadó megjelentette, a tanári útmutatók és a hangkazetta forgatókönyvek kiadására viszont nem került sor. Ezeket ugyanis a kiadó nem tartotta kiadásra alkalmasnak. Voltak ugyan bizonyos megbeszélések a kijavításról, melyek alapján szövegváltozatok is készültek, a leadott anyagok elfogadása kérdésében azonban a kiadó írásban nem nyilatkozott (tárgyalási jegyzőkönyv 2. oldal).

3. A kiadói szerződés a felhasználási szerződések egyik fajtája, melyek szabályait az Szjt. 42-57. §-ai tartalmazzák. Ezek értelmében jövőben megalkotásra kerülő műre kötött szerződés esetén az átadott mű elfogadásáról a felhasználó 2 hónapon belül nyilatkozni köteles. Amennyiben a felhasználó határidőn belül nem nyilatkozik, a művet elfogadottnak kell tekinteni (Szjt. 49. § (1) bekezdése).

A felhasználási szerződéseknek ezek a szabályai diszpozitív jellegűek, azoktól tehát a felek közös egyetértéssel eltérhetnek (Szjt. 42. § (2) bekezdése). Az adott kiadói szerződésnél ezzel a lehetőséggel annyiban éltek is a felek, hogy az elfogadásra nyitva álló határidőt 2 hónap helyett 6 hónapban állapították meg. Ez nyilvánvalóan a kiadó számára volt előnyös kikötés, mivel így kellő időtartamot biztosított arra, hogy a szerző által szolgáltatott kéziratokkal kapcsolatos kifogásait írásban közölje és kijavítást igényelhesen.

A kiadó azonban mind a tanári kézikönyveket, mind a hanganyagokat érintően nem járt el a szerződésnek megfelelően, amikor a rendelkezésre álló 6 hónapos határidőn belül az elfogadásról, illetve a művekkel kapcsolatos kijavítási igényéről írásban nem értesítette a szerzőt. Ennek viszont a fentiekben hivatkozott jogszabály értelmében az a jogkövetkezménye, hogy a jelzett kéziratokat elfogadottnak kell tekinteni.

Az elfogadott kézirat természetesen egyúttal azt is jelenti, hogy a szerző a mű, illetve a művek szolgáltatása tekintetében a vele kötött kiadói szerződésnek megfelelően teljesített.

4. A kifejtetteken túlmenően az eljáró tanács még az alábbiakat tartja szükségesnek megjegyezni:

Jövőben megírásra kerülő művekre kötött szerződéseknel a könyvkiadói gyakorlatban nem tekinthető kivételesnek az olyan eset, amikor a szerző által szolgáltatott kézitról a kiadónak az a véleménye alakul ki, hogy a mű abban az állapotban, ahogyan az leadáskor van, kiadásra nem alkalmas. A szerző és a kiadó között rendszerint így kialakuló véleménykülönbség feloldását szolgálja az az eljárás, amelyre a kiadó kijavítás iránt bejelentett igényét követően kerülhet sor. Ennek viszont előfeltétele, hogy a kiadónak a művel kapcsolatos álláspontja mielőbb és írásban is ismertté váljon a szerző előtt, elősegítve ezzel az álláspontok egyeztetését és a kiadás megvalósulását. A kiadói nyilatkozat időben történő megtételéhez ezért mindkét félnek fontos érdeke fűződik, amit a jogszabály a hivatkozott rendelkezésekkel és az ezekhez kapcsolódó jogkövetkezményekkel kívánt biztosítani.

Természetesen, amennyiben a bíróság változatlanul fenntartja kérdésének azt a részét is, amely a szolgáltatott kéziratok kiadásra alkalmasságának tényleges vizsgálatára irányul, úgy a jelen szakvéleményt az eljáró tanács az erre adandó válasszal kiegészíti. Pedagógiai művekről lévén szó, ez esetben ilyen szakképzettséggel rendelkező külső szakértőt kell az eljárásba bevonnia, figyelemmel a 156/1999. (XI. 3.) Korm. rendelet 6. § (2) bekezdésére, mely esetben a 7. § (2) bekezdése értelmében pótdíj jár.

Budapest, 2002. december 17.

Dr. Pálos György
a tanács elnöke

Dr. Lindner Gyula
a tanács előadó tagja

Marácziné dr. Mann Judit
a tanács szavazó tagja